

Γεωργικές Εφαρμογές και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Αγροτική Ανάπτυξη

A. Κουτσούρης
Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
koutsouris@aua.gr

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Το ανθρώπινο στοιχείο είναι μοναδικής σημασίας στην αγροτική αλλαγή και πρόοδο.
- Η έλλειψη κατάλληλα εκπαιδευμένου ανθρώπινου δυναμικού θεωρείται ως βασικός περιοριστικός παράγοντας της αγροτικής ανάπτυξης.
- Σωστά προσαρμοσμένη στις τοπικές ανάγκες και συνθήκες η εκπαίδευση - κατάρτιση αποτελεί παράγοντα-κλειδί για την αγροτική ανάπτυξη και ολοκληρωμένο συστατικό όλης της αναπτυξιακής διαδικασίας.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Η εκπαίδευση – κατάρτιση είναι μία καλή επένδυση σε ένα αναπτυξιακό πλαίσιο όταν:

- πρόκειται για το σωστό είδος εκπαίδευσης, είναι δηλαδή προσαρμοσμένο στην υπάρχουσα κατάσταση, τις ανάγκες και τους εκπαιδευόμενους
- παρέχεται με αξιόλογη αποτελεσματικότητα
- υπάρχουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις και τα συμπληρωματικά στοιχεία ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική αξιοποίηση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Σήμερα, η εκπαίδευση – κατάρτιση βρίσκεται αντιμέτωπη με μια σειρά προβλημάτων, καθώς το 'περιβάλλον' της αλλάζει με γρήγορους ρυθμούς.

- ανάγκες προστασίας του περιβάλλοντος
- κοινωνικο-οικονομικές ανάγκες των πληθυσμών
- εξελίξεις στο επιστημονικό - τεχνολογικό πεδίο
- αλλαγές της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής

ΕΝΔΟΓΕΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- αξιοποίηση των τοπικών πόρων
- τοπικός προσδιορισμός των αναπτυξιακών προοπτικών - στόχων
- τοπικός έλεγχος της αναπτυξιακής διαδικασίας - υλοποίησης
- διατήρηση των ωφελειών της ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο

ΑΕΙΦΟΡΙΑ

- Η έννοια της αειφορίας δεν είναι σαφώς προσδιορισμένη.
- Η παρούσα ΜΗ ΑΕΙΦΟΡΟΣ κατάσταση = ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ = πολιτικές, τεχνολογικές, οικονομικές, ηθικές, πολιτισμικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις.
- Αειφορία => δυναμική ισορροπία μεταξύ των κοινωνικών, πολιτισμικών και οικονομικών απαιτήσεων του ανθρώπου και της ανάγκης προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.
- Η επίτευξη ενός αειφόρου μέλλοντος δεν είναι μια πορεία με καθορισμένο τέλος αλλά μια *συνεχής διαδικασία τοποθέτησης ερωτημάτων, διαλόγου, συνεργασίας, σχεδιασμού και δεσμεύσεων* όσον αφορά στην ανάληψη δράσεων στις οποίες θα εμπλέκονται όλα τα κοινωνικά υποκείμενα.

ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑ

- η αειφόρος γεωργία συνεπάγεται περισσότερα πράγματα από την απλή αλλαγή των καλλιεργητικών τεχνικών. Απαιτείται αλλαγή στάσεων και γνώσεων
- η αειφόρος γεωργία εμπλέκει μια εντατική αλληλεπίδραση μεταξύ της επιστημονικής γνώσης και της γνώσης που παράγεται από τους γεωργούς
- η συλλογική προσπάθεια μπορεί να παρακινήσει την ατομική και συλλογική κριτική θεώρηση νέων πρακτικών και μεθόδων, και πειραματισμών πάνω σε νέες μεθόδους καθώς και την αποδοχή νέων κανόνων συμπεριφοράς και νέων αξιών που υποστηρίζουν τις 'καλές πρακτικές'

ΜΑΘΗΣΗ

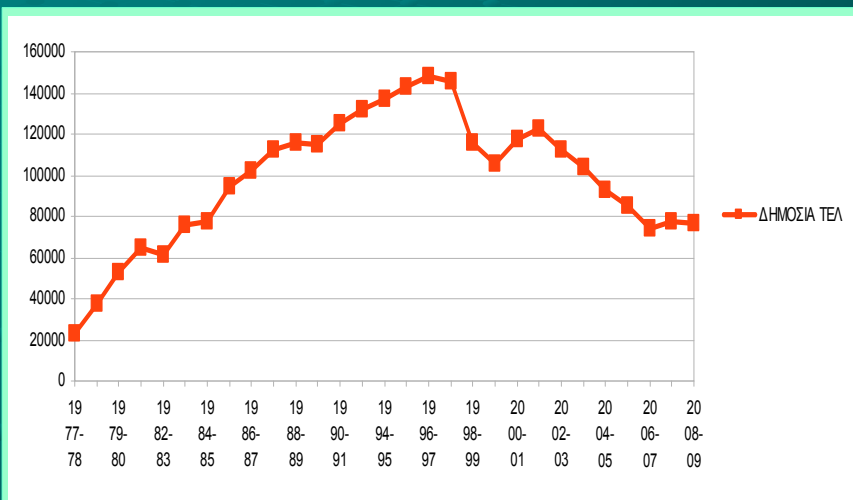
- Έχει συχνά τονιστεί ότι η πορεία προς ένα αειφόρο μέλλον σχετίζεται στενά με τη μάθηση
- Η μάθηση έχει αναδειχτεί ως κεντρικό στοιχείο των διαδικασιών καινοτομίας & αγροτικής ανάπτυξης

ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

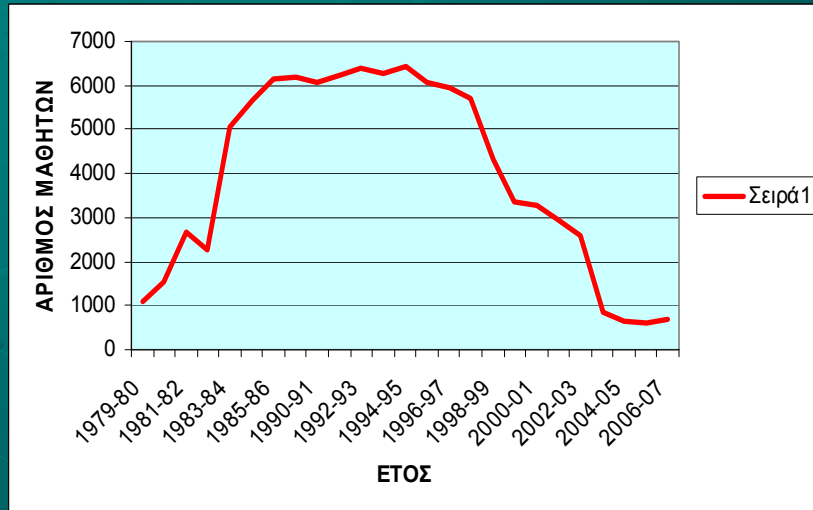
ΤΥΠΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ:
ΤΕΛ/ΤΕΕ/ΕΠΑΛ & ΤΕΣ/ΕΠΑΣ

ΜΗ-ΤΥΠΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ:
Γεωργικές Εφαρμογές
Κατάρτιση

ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ

ΚΡΙΤΙΚΕΣ

- η αγροτική έρευνα, τα συστήματα υποστήριξης (π.χ. γεωργικές εφαρμογές) και η επαγγελματική εκπαίδευση-κατάρτιση έχουν δώσει ανισόροπα μεγάλη προσοχή σε τεχνικά ζητήματα χωρίς να ασχολούνται αρκετά με τις κοινωνικές και οικονομικές όψεις των επαγγελματιών
- η επαγγελματική κατάρτιση δεν προετοιμάζει επαρκώς τους επαγγελματίες, ιδιαίτερα τους γεωργούς, για τον αυξανόμενα δύσκολο ρόλο του επαγγελματία/ επιχειρηματία
- οι καταρτιζόμενοι δεν προετοιμάζονται επαρκώς ώστε να αντιμετωπίσουν την πρόκληση της συλλογικής και συνεταιριστικής δράσης.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ (I)

- διαμόρφωση προγραμμάτων σπουδών που θα διευκολύνουν τους εκπαιδευόμενους να αποκτήσουν την ικανότητα να αντιμετωπίζουν τις καταστάσεις στον 'πραγματικό κόσμο'
- μία *εναλλασσόμενη προσέγγιση* που αφορά τόσο στην πρακτική εργασία στην εκμετάλλευση ή επιχείρηση όσο και σε ένα πρόγραμμα κατάρτισης (με στοιχεία θεωρίας και πράξης)
- ο εκπαιδευόμενος θεωρείται *ενήλικας*, ικανός για αυτόνομη μάθηση => συμμετοχικές διαδικασίες, μεγαλύτερη ανοχή στις αμφιβολίες ως προς την ακαδημαϊκή γνώση και μεγαλύτερος βαθμός ελέγχου από την πλευρά των εκπαιδευόμενων ως προς την επιλογή και οργάνωση της γνώσης

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ (II)

- εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενοι *μοιράζονται από κοινού τις γνώσεις τους*
- από κοινού εμπλοκή εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων σε σχέδια εμπειρικής μάθησης που ξεκινούν από απλά και καταλήγουν σε σύνθετα προβλήματα
- έμφαση στη διδασκαλία αρχών και μεθόδων οι οποίες θα επιτρέψουν την 'εμβάθυνση και κατανόηση' από την πλευρά των εκπαιδευόμενων και οι οποίες θα είναι δυνατό να 'μεταφερθούν' σε διαφορετικές καταστάσεις για την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ (III) - ΣΤΟΧΟΙ

- ανάπτυξη ενεργών και δημιουργικών ατόμων με κριτική και συστημική σκέψη ικανών να επιλύουν προβλήματα και να βελτιώνουν προβληματικές καταστάσεις.
- κατανόηση και εκτίμηση των πολλαπλών απόψεων – θέσεων για τον κόσμο και τη συνεργασία με ανθρώπους με διαφορετικούς τρόπους σκέψης και δράσης.

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

- Η διδασκαλία πρέπει να οργανωθεί γύρω από πρακτικά ζητήματα, που μπορούν να χρησιμεύσουν για τη συγχώνευση γνώσεων από διάφορα αντικείμενα/ μαθήματα. Ο αγρός επίδειξης είναι, πιθανά, το πιο σημαντικό όργανο βοήθειας της διδασκαλίας.
- Σημαντικό μέρος του προγράμματος θα πρέπει να αφιερώνεται στην πρακτική εξάσκηση των εκπαιδευομένων. Η οργάνωση πρακτικών ασκήσεων στις εκμεταλλεύσεις των εκπαιδευόμενων ή των γονέων τους, υπό την παρακολούθηση των γεωπόνων εκπαιδευτών, μπορεί επίσης να αποτελέσει σημαντικό στοιχείο του προγράμματος.
- Τέλος, η μαθητεία μπορεί να αποτελέσει επίσης ένα αξιολογικό στοιχείο του προγράμματος.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΕΡΕΥΝΑ

- Τα ερευνητικά προγράμματα (π.χ. ΕΘΙΑΓΕ - ΑΕΙ) θα πρέπει να δώσουν βάρος στην επιτόπια και στοχοθετημένη έρευνα με κύριο πλέον σκοπό την αναδιάρθρωση της αγροτικής οικονομίας.
- Η εκπαίδευση κάθε βαθμίδας πρέπει να στοχεύσει στην παραγωγή στελεχών ικανών να αναλύουν την υφιστάμενη κατάσταση και να σχεδιάζουν την ανάπτυξη, πέραν των απλά τεχνικών δεξιοτήτων.

ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

- Η Υπηρεσία Γεωργικών Εφαρμογών, να επανέλθει στον προγραμματικό τους ρόλο που είναι η ενημέρωση-πληροφόρηση και κατάρτιση του αγροτικού πληθυσμού, η τεχνική στήριξη και ο σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων.
- Με αυτή την έννοια απαιτείται η απογραφειοκρατικοποίηση των αντίστοιχων υπηρεσιών.

ΝΕΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

- ΝΕΑ ΚΑΠ -> Ένα σύστημα γεωργικής γνώσης και καινοτομίας συνδέει άτομα, φορείς και ινστιτούτα με σκοπό την ανταλλαγή γνώσεων και πληροφοριών καθώς και τη γένεση, διάχυση και χρήση γνώσεων και καινοτομιών που συνδέονται με τη γεωργική & αγροτική ανάπτυξη => ενδογενής (& συμμετοχική!) ανάπτυξη.

Ζήτηση (!)

«ΔΙΚΤΥΟ ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ» (2006)
EQUAL (ΠΑΣΕΓΕΣ/ ΙΓΕΚΕ-ΕΘΙΑΓΕ)

Δείγμα: 853 νέοι κάτοικοι της υπαίθρου (7 Νομοί)

- 63,9% γεωργοί
- 77,8% των γεωργών: ανάγκη εξειδικευμένων γνώσεων για την εξάσκηση του επαγγέλματος
- > 90% των γεωργών: καθοδήγηση - συμβουλές
- 35,7% γεωργών: εκπαίδευση και με πληρωμή
- 47,9% γεωργών: καθοδήγηση και με πληρωμή